

ΠΑΝΑΓΙΑ ΓΟΡΓΟΕΠΗΚΟΟΣ - ΑΓ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ (ΜΙΚΡΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ)

Πλατεία Μητροπόλεως

1 Ο ναός είναι αφιερωμένος στην Παναγία Γοργοεπήκοο και τον Άγιο Ελευθέριο. Κατασκευάστηκε τον 12ο αιώνα, στα ερείπια αρχαίου ναού. Θεμελιώθηκε από την Αυτοκράτειρα Ειρήνη την Αθηναία το 787. Αρχικά ονομαζόταν «Μικρή Μητρόπολις», αφιερωμένος στην Παναγία Γοργοεπήκοο. Το 1841 αποτέλεσε τη δημόσια βιβλιοθήκη της Αθήνας και το 1863 αφιερώθηκε και στον Άγιο Ελευθέριο. Ο ναός είναι τετρακίονιος, σταυροειδής εγγεγραμμένος. Οι τοίχοι του ναού είναι κατασκευασμένοι από μαρμαρίνους λίθους και ανάγλυφα, που προέρχονται από αρχαία ελληνικά, ρωμαϊκά και παλαιοχριστιανικά μνημεία. Υπάρχουν πλάκες του 9ου και 10ου αιώνα, με σχέδια ανατολίτικης καταγωγής. Υπάρχουν γλυπτά που απεικονίζουν τρόπαια αθλοπαιδιών των Παναθηναϊκών Αγώνων, ρωμαϊκά τρόπαια και υπάρχει ακρογείσιο του 4ου αιώνα, που απεικονίζονται εορτασμοί του Αττικού ημερολογίου, συμπεριλαμβανομένης σκηνής όπου διακρίνεται ο Ηρακλής με την Ηβη. Ο τρούλος είναι το χαρακτηριστικότερο και καλύτερα διατηρημένο παράδειγμα του Αθηναϊκού τύπου.

ΚΑΠΝΙΚΑΡΕΑ

Ερμού & Καπνικαρέας

2 Η Καπνικαρέα χρονολογείται από τον 11ο αιώνα μ.Χ. και είναι αφιερωμένη στα Εισόδια της Θεοτόκου. Ο ναός ανήκει στο σύνθετο τετρακίονιο, σταυροειδή εγγεγραμμένο τύπο, με τρεις αψίδες στην ανατολική πλευρά και νάρθηκα στη δυτική. Οι περισσότερες τοιχογραφίες που κοσμούν το εσωτερικό του ναού είναι έργο του σύγχρονου καλλιτέχνη Φ. Κόντογλου, υπογεγραμμένο το 1955. Για την ονομασία της έχουν διατυπωθεί αρκετές εκδοχές. Σύμφωνα με μια από αυτές, πήρε το όνομά της από την αθηναϊκή οικογένεια Καπνικάρη, τον εκάστοτε εισπράκτορα του καπνικού φόρου, του φόρου οικοδομών δηλαδή, ο οποίος στο Βυζάντιο επιβαλλόταν για κάθε καπνοδόχο. Το 1834 ο ναός κινδύνευσε να ρυμοτομηθεί, αλλά σώθηκε με την επέμβαση του πατέρα του βασιλέα Όθωνα, Λουδοβίκου της Βαυαρίας. Σήμερα ανήκει στο πανεπιστήμιο Αθηνών.

ΑΓΙΟΙ ΘΕΟΔΩΡΟΙ

Πλατεία Κλαυθμώνος

3 Ο ναός είναι κτίσμα των μέσων του 11ου αι. Στη θέση της σημερινής εκκλησίας υπήρχε παλαιότερη, μια από τις δώδεκα που, σύμφωνα με την παράδοση, ανήγειρε στην ιδιαίτερη πατρίδα της η αυτοκράτειρα Ευδοκία, το 460 μ.Χ. Το κτίσμα αυτό όπως αναφέρει η εντοιχισμένη επιγραφή είχε ερημώσει. Ανήκει στον τύπο του δικιόνιου εγγεγραμμένου ναού, αλλά ο οκταγωνικός και με δίλοβα μικρά παράθυρα τρούλος στηρίζεται ανατολικά σε δύο κίονες και δυτικά σε δύο πεσσούς, οι οποίοι είναι ενσωματωμένοι στον δυτικό τοίχο. Κατά τη διάρκεια της Επανάστασης υπέστη πολλές φθορές. Το 1910 και ξανά το 1967 κατά την πλακόστρωση και συντήρηση του Ναού, βρέθηκαν τάφοι και τμήμα μωσαϊκού δαπέδου ρωμαϊκής εποχής. Η εκκλησία των Αγίων Θεοδώρων έχει χαρακτηριστεί από ειδικούς ως το καλύτερο βυζαντινό μνημείο της πόλης.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΕΛΕΟΥΣΗΣ (ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ)

Αγίας Ελεούσης 4 & Κακουριδιχείου

4 Ο ναός, -αν και μεταγενέστερος- αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της δόμησης νέων κτιρίων πάνω σε παλαιότερα, πρακτικής που συναντάται στη πλειοψηφία των Βυζαντινών εκκλησιών. Στην περιοχή του Ψυρρή, βρισκόταν επί Τουρκοκρατίας ο ενοριακός ναός της Αγίας Ελεούσας, του οποίου η στέγη κατέρρευσε κατά τη διάρκεια της Επανάστασης. Το 1835 αποφασίστηκε να χρησιμοποιηθεί ως έδρα του Κακουριδιχείου, λόγω της μεγάλης έλλειψης δημοσίων κτιρίων στην πρωτεύουσα του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους. Για τον σκοπό αυτό οικοδομήθηκε, μεταξύ των ετών 1835-1837, το σημερινό διώροφο νεοκλασικό κτίριο, βάσει σχεδίων του Δανού αρχιτέκτονα Christian Hansen (1803-1883), χωρίς ωστόσο να κατεδαφισθεί πλήρως η εκκλησία, το ιερό της οποίας διασώζεται ακόμη. Μετά τη μετεγκατάσταση του Κακουριδιχείου, στεγάστηκαν διαδοχικά αστυνομικός σταθμός (μαρτυρείται το 1902) και υπηρεσίες του Ληξιαρχείου ενώ, από το 1935, χρησιμοποιήθηκε ως ενοικιαζόμενος χώρος γραφείων και αποθηκών. Το 1955 περιήλθε στην Εκκλησία της Ελλάδος. Από το 1972 το κτίριο παρέμεινε αχρησιμοποίητο, ενώ στη συνέχεια χαρακτηρίστηκε ιστορικό μνημείο και κρίθηκε διατηρητέο από το Υπουργείο Πολιτισμού και το, τότε, Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.. Από το 2010, στο χώρο στεγάζεται η βιβλιοθήκη της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΗΣ

Πλατεία Μοναστηρακίου

5 Ο ιστορικός Ι.Ν. Κοιμήσεως της Θεοτόκου Μοναστηρακίου, ή Παναγία Παντάνασσα ή Αθηνιώτισσα, είναι ένας από τους αρχαιότερους της πρωτεύουσας. Κτίστηκε στα τέλη του 8 ουαίωνα μ.Χ. και πρόκειται για καμαρο-οκέπαστη τρίκλιτη βασιλική. Η Αγία Τράπεζα αποτελείται από μαρμαροκίονα και μαρμαρόπλακα πιθανώς από την βιβλιοθήκη του Αδριανού ή την Ακρόπολη. Την περίοδο της φραγκοκρατίας είχε προσαρτηθεί στη Μονή της Καισαριανής ως μοναστήρι «ανδρών» και ήταν ο κεντρικός ναός της Μονής του «Μεγάλου Μοναστηρίου». Καταλάμβανε την σημερινή πλατεία Μοναστηρακίου και ένα κομμάτι της οδού Αθηνάς μέχρι την οδό Αγίας Ειρήνης. Από την Επανάσταση και μετά, ονομάστηκε Μικρομοναστηρο ή Μοναστηράκι. Τα κελιά της Μονής βρίσκονταν στη θέση της σημερινής πλατείας, ενώ όλη η περιοχή ήταν γεμάτη από μικρομάγαζα. Σε αυτόν τον ναό λειτουργούσε ο Άγιος Νικόλαος ο Πλανάς, και έβαλλαν, οι Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης και Αλέξανδρος Μωραϊτίδης. Στον ναό φυλάσσονταν η Εικόνα της Παναγίας της Αθηνιώτισσας, η επιλεγόμενη Σουμελά, έργο του Ευαγγελιστού Λουκά. Συμφώνα με την παράδοση, δύο κληρικοί, καθοδηγούμενοι από την Θεοτόκο έφτασαν μέχρι το Όρος Μελά του Πόντου, όπου εγκαθίδρυσαν την ιστορική Μονή.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΜΜΕΓΙΣΤΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ - ΠΑΝΑΓΙΑ ΓΡΗΓΟΡΟΥΣΑ

Ταξιαρχών & Δεξίππου, Μοναστηράκι

6 Ο πρώτος Ιερός Ναός των Παμμεγίστων Ταξιαρχών ήταν κτίσμα του 9ου αιώνα μ.Χ. Κτίητορες ήταν οι γονείς του Αγίου Λεοντίου του Αθηναίου. Ο πρώτος Ναός καταστράφηκε από πυρκαγιά την περίοδο της Τουρκοκρατίας και ανοικοδομήθηκε το 1922. Ο αρχιτεκτονικός του ρυθμός είναι εγγεγραμμένος σταυροειδής με τρούλο, οι δε αγιογραφίες είναι έργο του Ζακύνθιου αγιογράφου Δ. Πελεκάση και συνδυάζουν τη βυζαντινή τεχνική με δυτικότροπα επτανησιακά στοιχεία. Η Ιερή εικόνα Παλλάδιου του Ιερού Ναού των Ταξιαρχών είναι η θαυματουργή εικόνα της Υπεραγίας Θεοτόκου, οικογενειακό κειμήλιο από τη Μικρά Ασία, η οποία αφιερώθηκε στον Ιερό Ναό το 1945. Έκτοτε το πλήθος των πιστών που συρρέει στην Αγία Εικόνα, αποκομίζοντας γρήγορα ανακούφιση στους ψυχικούς και σωματικούς πόνους, την επονόμασε «Γρηγορούσα». Το 1948 ο Ιερός Ναός χαρακτηρίστηκε ως Προσκυνηματικός με Προεδρικό Διάταγμα.

Τα 17 Σημεία

1. Παναγία Γοργοεπήκοος - Αγ. Ελευθέριος (Μικρή Μητρόπολις), Πλατεία Μητροπόλεως
2. Καπνικαρέα, Ερμού & Καπνικαρέας
3. Άγιοι Θεόδωροι, Πλατεία Κλαυθμώνος
4. Ιερός Ναός Αγίας Ελεούσης (βιβλιοθήκη), Αγίας Ελεούσης 4 & Κακουριδιχείου
5. Ιερός Ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Παντανάσσης, Πλατεία Μοναστηρακίου
6. Ιερός Ναός Παμμεγίστων Ταξιαρχών - Παναγία Γρηγορούσα, Ταξιαρχών & Δεξίππου
7. Μεγάλη Παναγία (αρχαία ερείπια), Βιβλιοθήκη Αδριανού, Ορατή από την γωνία της οδού Αδριανού 60-64 ή επίσκεψη αρχ. χώρου εισ. 2 ευρώ, 08:00-20:00
8. Μεταμόρφωση του Σωτήρος Ακρόπολης, Θεωρίας & Κλεψύδρας
9. Άγιος Νικόλαος Ραγκαβά, Τριπόδων & Πρωτανείου 1
10. Αγία Σωτήρα του Κοττάκη, Κυδαθηναίων 10,
11. Αγία Τριάδα, Σωτήρα Λυκοδημου, Φιλελλήνων & Α. Αμαλίας/Αγία Ανακατερίνη, Χαϊρεφώντος & Γαλανού,
12. Παναγία η Αθηνιώτισσα, Παρθενώνας, Ακρόπολη - Ο ναός πλέον δεν υφίσταται. Επίσκεψη αρχ. χώρου εισ. 12 ευρώ, 08:00-20:00
13. Αγ. Απόστολοι Σολάκη, ΝΑ πλευρά της Αρχ. Αγοράς (συνουσία «Βρυσάκι») Ορατό από τον χωματίνο δρομο Αρείου Πάγου ή επίσκεψη αρχ. χώρου εισ. 4 ευρώ, 08:00-20:00
14. Αγ. Ασώματα Θησείου, Ερμού, Πλατεία Θησείου
15. Αγία Μαρίνα Θησείου, Αγίας Μαρίνας 1, Θησείο θα είναι επισκέψιμος από 13:15-14:30.
16. Άγιος Δημήτριος Λουμπαρδιάρης, Διονυσίου Αρεοπαγίτη & Απ. Παύλου, Φιλοπάππου

 Μνημεία σε αρχαιολογικούς χώρους με είσοδο. Εναλλακτικά προτεινόμενα σημεία με ελεύθερη θέαση.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΑ (ΑΡΧΑΙΑ ΕΡΕΪΘΙΑ)

Βιβλιοθήκη Αδριανού
Ορατή από την οδό Αδριανού 60-64

• ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ.
ΕΙΣ. 2 ΕΥΡΩ, 08:00-15:00

7 Τα ερείπια του παλαιότερου Χριστιανικού ναού στην Αθήνα, βρίσκονται στον κήπο της βιβλιοθήκης του Αδριανού. Είναι ο τετράκογχος μαρμάρινος ναός που θεμελιώθηκε τον 5ο αιώνα. Τμήματα των θεμελίων, καθώς και ίχνη του μωσαϊκού, είναι ακόμη ορατά. Το γεγονός πως ο ναός θεμελιώθηκε στο διοικητικό κέντρο της πόλης, και η χρήση ακριβών υλικών καταδεικνύουν πως ήταν αυτοκρατορικό κτήριο. Θεμελιωτής του ναού θεωρείται ο έπαρχος του Ιλλυρικού ή η αυτοκράτειρα Ευδοκία. Τον 11ο αιώνα η βασιλική αντικαταστάθηκε με σταυροειδή ναό, γνωστό ως Μεγάλη Παναγία. Πιστεύεται πως το όνομα προήλθε από παλαιότερη εικόνα της Παναγίας, που φυλασσόταν εκεί και φιλοτεχνήθηκε από τον Άγιο Λουκά. Το 1884 άρχισε ανασκαφή του χώρου, παρουσιάστηκαν όμως προβλήματα με τα πηγύδια που υπήρχαν στον χώρο και η ερειπωμένη εκκλησία, δε γλίτωσε την κατεδάφιση.

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Θεωρίας & Κλεψύδρας, Πλάκα

8 Ανήκει στο τύπο του απλού τετρακίονιου σταυροειδούς εγγεγραμμένου βυζαντινού ναού. Κτίστηκε μεταξύ των ετών 1050 και 1150. Επειδή μεταγενέστερα έγινε επέκταση ανατολικά και δυτικά, αναλλοίωτο διατηρείται μονάχα το κεντρικό τμήμα της βόρειας και της νότιας πλευράς. Ακόμα, στη νότια πλευρά, υπάρχει μικρό παρεκκλήσιο, που ένα μέρος του εκτείνεται στο κοίλωμα του βράχου. Κάτω από τα εσωτερικά ασβεστώματα, βρέθηκαν ίχνη τοιχογραφιών (όπως τμήμα της Ετοιμασίας του Θρόνου, επάνω από την κλεισμένη, πλέον, με τοίχο θύρα της βόρειας πλευράς), που τοποθετούνται στον 14ο αι. Υπάγεται στην ενορία της Χρυσοκαστριώτισσας. Νότια του ναού συναντούμε μικρό παρεκκλήσι λαξευμένο μέσα στον βράχο της Ακρόπολης. Είναι αφιερωμένο στην Αγία Παρασκευή.

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΡΑΓΚΑΒΑ

Τριπόδων & Πρυτανείου 1, Πλάκα

9 Ο ναός χρονολογείται τον 11ο αιώνα και αρχικά ήταν ιδιωτικός στη συνέχεια, όμως, έγινε ενοριακός. Ανεγέρθη από την αυτοκρατορική οικογένεια του Μιχαήλ Ραγκαβά Α'. Κτήτορας μιας πρώτης εκκλησίας που ήταν στο ίδιο σημείο, είναι ο Θεοφύλακτος, γιος και συν-αυτοκράτορας του Μιχαήλ Α' του Ραγκαβά. Στην ενορία του Αγίου Νικολάου πιστεύεται ότι κατοικούσαν, πριν πάνε στην Κωνσταντινούπολη, οι κατόπιν αυτοκράτορες Ειρήνη και Θεοφανός, οι Αθηναίες. Ο ναός είναι τετρακίονος, σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο. Πολύ αργότερα προστέθηκε το παρεκκλήσι της Αγίας Παρασκευής στη βόρεια πλευρά. Μεγάλη αλλοίωση επήλθε το 1838, όταν έγινε επέκταση της εκκλησίας. Οι υπάρχουσες δυτικής τεχνολογίας τοιχογραφίες είναι της εποχής του Όθωνα. Αξιόλογες είναι οι φορητές εικόνες.

Στον Άγιο Νικόλαο Ραγκαβά τοποθετήθηκε η πρώτη καμπάνα, που απέκτησε ναός των Αθηνών μετά την Απελευθέρωση της Ελλάδος, η οποία και μόνη σήμανε το Πάσχα του 1833, και στην παράδοση της Αθήνας στις 24 Μαΐου 1833.

ΑΓΙΑ ΣΩΤΕΙΡΑ ΤΟΥ ΚΟΤΤΑΚΗ

Κυδαθηναίων 10, Πλάκα

10 Ο ναός πήρε το όνομά του από την οικογένεια Κοττάκη, τον 18ο αιώνα. Κτίστηκε τον 11ο αιώνα. Η αρχική μορφή, ανήκε στον τύπο του βυζαντινού απλού τετρακίονιου εγγεγραμμένου σταυροειδούς με τρούλο ναού και αποτελεί έναν από τους πρώτους βυζαντινούς ναούς της Αθήνας. Μέσα στα χρόνια έχει υποστεί πολλές παρεμβάσεις με αποτέλεσμα να έχει αλλοιωθεί η αρχική βυζαντινή μορφή του. Το 1908, η εκκλησία πήρε τη σημερινή της μορφή με τα δύο παρεκκλήσια. Του Αγίου Γεωργίου, στο οποίο σώζεται μισό μαρμάρινο σκαλιστό θωράκιο του παλαιού τέμπλου και του Αγίου Δημητρίου στο οποίο βρίσκεται η εικόνα της Παναγίας της Οδηγήτριας, του 16ου αι.

ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ

ΣΩΤΗΡΑ ΛΥΚΟΔΗΜΟΥ (ΡΩΣΙΚΗ)

Φιλελλήνων & Λ. Αμαλίας, Σύνταγμα

11 Ο ναός του Σωτήρα Λυκοδήμου ή όπως είναι γνωστός, Ρωσική εκκλησία, είναι το μεγαλύτερο μεσαιωνικό κτήριο της Αθήνας. Είναι ένα από τα σημαντικότερα βυζαντινά μνημεία του 11ου αι., χτισμένο στην τοποθεσία όπου βρισκόταν εκκλησία που είχε ανεγείρει η βυζαντινή αυτοκράτειρα Ειρήνη η Αθηναία και η οποία είχε χτιστεί πάνω στα ερείπια ρωμαϊκού λουτρού. Στο νότιο τοίχο υπάρχουν κάποιες αυθεντικές τοιχογραφίες. Ήταν Καθολικό γυναικείου μοναστηρίου, το οποίο στη Φραγκοκρατία κατέλαβαν ρωμαιοκαθολικοί Βενεδικτινοί μοναχοί. Ανήκει στον οκταγωνικό τύπο βυζαντινού ρυθμού. Το 1847, η εκκλησία παραχωρήθηκε στη ρωσική παροικία των Αθηνών. Κατά την επισκευή της, ανακαλύφθηκε κάτω από το δάπεδο σε βάθος πέντε μέτρων καλυμμένη δεξαμενή, ενταγμένη στο αρχαίο Πεισιστράτειο υδραγωγείο, από την οποία έπαιρνε νερό το Λουτρό της οδού Ναυάρχου Νικόδημου.

ΑΓΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Χαιρεφώντος & Γαλανού, Πλάκα

12 Ναός του 11ου αιώνα της εποχής των Κομνηνών, χτισμένος επάνω σε ερείπια αρχαίου ιερού της Αρτέμιδος, στην αυλή του οποίου κατά την ρωμαϊκή περίοδο λειτουργούσαν λουτρά που ο αυτοκράτορας Αδριανός δώρισε στην Αθήνα. Ανήκει στον τύπο του απλού τετρακίονιου εγγεγραμμένου σταυροειδούς, με υπερυψωμένο τρούλο. Αρχικά ο ναός ήταν αφιερωμένος στους Αγίους Θεοδώρους. Το 1767, ο μητροπολίτης Αθηνών Βαρθολομαίος, δώρισε την μισογρεμισμένη εκκλησία στην μονή της Αγίας Αικατερίνης του Όρους Σινά ως Μετόχι και αφιερώθηκε στην προστάτιδα του Σινά Αγία Αικατερίνη. Το 1839 ο ναός επισκευάστηκε. Το 1889 ο αρχιεπίσκοπος Σιναίου πούλησε το Μετόχι στη μητρόπολη Αθηνών. Ο ναός, εκτός από τοιχογραφίες της βυζαντινής περιόδου, περιλαμβάνει σπουδαίες φορητές εικόνες, όπως του Ιωάννου Προδρόμου του 15ου αιώνα, της Αγίας Αικατερίνης του 17ου αιώνα, της ενθρόνου Αγίας Αικατερίνης αντιπροσωπευτικό δείγμα λαϊκής τέχνης της Τουρκοκρατίας, και του Αγίου Σπυριδώνος Επτανησιακής Σχολής του 18ου αιώνα.

ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΑΘΗΝΙΩΤΙΣΣΑ

Παρθενώνας, Ακρόπολη

• Ο ΝΑΟΣ ΠΑΕΘΝ ΔΕΝ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ
ΕΠΙΣΚ. ΑΡΧ. ΧΩΡΟΥ ΕΙΣ. 12 ΕΥΡΩ, 08:00-20:00

13 Κατά το μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας του, ο Παρθενώνας υπήρξε χριστιανικός ναός. Από το 500 μ.Χ. ως το 1450 ο ναός της παρθένου Παλλάδας λειτούργησε ως ναός της Θεοτόκου Παρθένου και υπήρξε θρησκευτικό κέντρο μεγάλης σημασίας καθ' όλη την ιστορία του Βυζαντίου. Είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι τίποτε δεν πειράχθηκε, τίποτε δεν αλλάχθηκε. Είναι άγνωστο πότε ακριβώς άλλαξε χρήση ο Παρθενώνας. Ο ναός είχε ιερό, αγία τράπεζα, βυζαντινές τοιχογραφίες, άμβωνα και κωδωνοστάσιο που εξέιχε μάλιστα από την ξύλινη στέγη της βασιλικής, η οποία καθόταν στον σηκό του κλασικού ναού της Παρθένου Αθηνάς. Μετατράπηκε σε τρίκλιτη βασιλική με κύρος σε ολόκληρη την αυτοκρατορία, αφού ακόμα και ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Βασίλειος Β' Βουλγαροκτόνος γιόρτασε το 1018 τη συντριπτική νίκη του επί των Βουλγάρων προσφέροντας στην Παναγία ένα χρυσό αγριοπερίστερο. Από το ψηφιδωτό της Παναγίας, σώθηκαν μόνο 188 ψηφίδες στον εξωνάρθηκα του ναού. Η συστηματική καταστροφή ή μετατροπή αρχαίων μνημείων σε χριστιανικά οδήγησε την Αθήνα να χάσει την αίγλη της και να μετατραπεί σε μια επαρχιακή χριστιανική πόλη του Βυζαντίου.

ΑΓ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ ΣΟΛΑΚΗ

ΝΑ πλευρά της Αρχ. Αγοράς («Βρυσάκι»)

• Ορατό από τον χωμάτινο δρομο
Αρείου Πάγου

• ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
ΕΙΣ. 4 ΕΥΡΩ, 08:00-20:00

14 Ο ναός των Αγίων Αποστόλων χρονολογείται στο τελευταίο τέταρτο του 10ου αιώνα, βρίσκεται στην Αρχαία Αγορά και είναι ο μοναδικός σωζόμενος μέχρι σήμερα ναός μέσα στον αρχαιολογικό χώρο. Πρόκειται για μεσο-βυζαντινό ναό μεγάλης ιστορικής αξίας, τον πρώτο Αθηναϊκού ρυθμού. Είναι σημαντικό μνημείο για τη

μετέπειτα εξέλιξη της βυζαντινής αρχιτεκτονικής. Το εσωτερικό του ναού υποδηλώνει πως αρχικά χρησιμοποιήθηκε ως Βαπτιστήριο ενώ μαρμάρινη κολυμβήθρα, σήμερα κοσμεί το προαύλιο του Βυζαντινού Μουσείου. Η εκκλησία αποτελούσε ενορία ως το 1931 οπότε οι ανασκαφές στην Αρχαία Αγορά κατάργησαν τους γύρω οικισμούς. Το όνομα πιθανώς αναφέρεται στην επιφανή οικογένεια του Σολάκη. Σήμερα η εκκλησία των Αγίων Αποστόλων είναι προστατευόμενο βυζαντινό μνημείο και λειτουργείται μία φορά κάθε χρόνο, στις 30 Ιουνίου.

ΑΓ. ΑΣΩΜΑΤΟΙ ΘΗΣΕΙΟΥ

Ερμού, Πλατεία Θησείου

15 Ανήκει στον τύπο του απλού σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού, που στηρίζεται σε τέσσερις κίονες, με νάρθηκα, και χρονολογείται στο δεύτερο μισό του 11ου αι. Η συγκεκριμένη αρχιτεκτονική καθιστά το ναό χαρακτηριστικό παράδειγμα Αθηναϊκού βυζαντινού ναού. Από τα παλαιά του στοιχεία, εξωτερικά, διασώζεται μονάχα ο τρούλος του. Το 1959 αναστυλώνεται στην αρχική του μορφή. Εξωτερικά έχει τη συνηθισμένη βυζαντινή τοιχοποιία. Πάνω από τη βόρεια είσοδο του ναού υπάρχει αφίδα εμπνευσμένη από την Ισλαμική αρχιτεκτονική. Η εκκλησία σήμερα, λόγω της νεότερης διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου, βρίσκεται γύρω στα 2 μ. κάτω από την επιφάνεια της ομώνυμης πλατείας. Κατά τις εργασίες αποκατάστασης, απεκαλύφθησαν και πολύ φθαρμένες τοιχογραφίες, που εικάζεται ότι δεν ανήκουν στην αρχική φάση του μνημείου.

ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ ΘΗΣΕΙΟΥ

Αγίας Μαρίας 1, Θησείο

• Βαπτιστήριο ανοικτό 13.15-14.30

16 Ο ναός της Αγίας Μαρίας βρίσκεται στο Λόφο των Νυμφών, στο Θησείο και είναι εγγεγραμμένος σταυροειδής με ένα μεγάλο κεντρικό τρούλο και με τέσσερις μικρότερους σταγωνιακά διαμερίσματα. Τα θεμέλια του σημερινού ναού μπήκαν το 1924. Η κατασκευή του ολοκληρώθηκε το 1927. Οι εργασίες συντήρησης του ναού (1981-1986), μέσα στη νεότερη χτιστή Αγία Τράπεζα, επιβεβαίωσαν την υπόθεση του αρχαιολόγου Ι. Τραυλού το 1960, ότι στη θέση της παλαιάς αυτής εκκλησίας της Αγίας Μαρίας υπήρχε στην αρχαιότητα υδατοδεξαμενή και από το κοίλωμα αυτό γινόταν η άντληση του νερού. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο νέο ναό ενσωματώθηκε παλιά μικρή εκκλησία της Αγίας Μαρίας (σπηλαιώδης ναός), η οποία ήταν χτισμένη μέσα στο βράχο της νοτιοανατολικής γωνίας της σημερινής εκκλησίας και χρονολογείται από τις αρχές του 13ου αιώνα. Εικόνες του 13ου αι. βρίσκονται στην αφίδα του Ιερού Βήματος και στο νότιο τμήμα του. Ο χώρος αυτός χρησιμοποιούνταν για λατρευτικούς σκοπούς κατά την προχριστιανική εποχή. Εκεί κατά την παράδοση βρέθηκε και αρχαία εικόνα της Αγίας Μαρίας. Ο αρχαίος ναός σήμερα είναι βαπτιστήριο. Παλιός και νέος ναός έχουν χαρακτηριστεί ιστορικά διατηρητέα μνημεία. Εορτάζει στις 17 Ιουλίου.

ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΟΥΜΠΑΡΔΙΑΡΗΣ

Διονυσίου Αρεοπαγίτη & Απ. Παύλου,
Φιλοπάππου

17 Μικρός ναός του 12ου αιώνα μ.Χ. Αρχιτεκτονικά πρόκειται για μια θολωτή, βασιλική, μονόκλιτη με κυλινδρική στέγη, πλακοσκεπάστη. Για την κατασκευή του έχουν χρησιμοποιηθεί αρχαία αρχιτεκτονικά κομμάτια, όπως ο μικρός κίονας που στηρίζει την Αγία Τράπεζα και δύο κιονίσκοι που βρίσκονται στο προαύλιο της εισόδου. Το 1955 αναστηλώθηκε από το διάσημο αρχιτέκτονα Δ. Πικιώνη, και τότε αποκαλύφθηκαν αρκετά φθαρμένες μεταβυζαντινές τοιχογραφίες του 1700. Το επίθετο «Λουμπαδιάρης» (κανονιέρης) συνδέεται με τη σωτηρία του ναού από θαύμα την παραμονή της γιορτής του Αγίου, γύρω στα 1640-1650, όταν ο Τούρκος φύλαρχος της Ακρόπολης Γιουσούφ, κανονιοβόλησε από τα Προπύλαια το Ναό.

atenistas

Περπάτα κι άλλο!

Κατέβασε τους οδηγούς μας

www.atenistas.org/guides